נ טַעַם לָפָה אוֹמְרִים מִשְׁנַת אֵיזֶהוּ מְקוֹמֶן, ובו סָעִיף אֶחָר:

א. (בּיִיתָא דְרַ׳ יִשְׁמְצֵאל בּּבְדִי שֶׁיִּוְכֶּה מָקוֹמֶן וּבְרַיְתָא דְרַ׳ יִשְׁמְצֵאל בּּבְדִי שֶׁיִּוְכֶּה ַפָּל אָדָם לִלְמֹד בְּכָל יוֹם מִקְּרָא 🌣 מִשְׁנָה וּגְמָרָא, דִּבְרַיְתָא דְרַ׳ יִשְׁמְעֵאל הָוֵי בִּמְקוֹם גְמֶרָא, : שַׁהַמִּדְרָשׁ כַּגְמָרָא:

א בְּסֵרֶר רָב עַמִּרָם. ב קודישִין ל דִשָּׁם בתוספות.

ַנא דִּינֵי תַּפִּלָּה מָן בָּרוּךְ שֶׁאָמֵר עַר יִשְׁתַבַּח, וּכוֹ ט׳ סְעִיפִּים:

א הַרְייף וְהַרֹאישׁ בְּפֶּרֶק ה רברכות. בו טור. ג תוספות בברכות מה

א. *אוֹמְרִים (ח) (מ) בּרוּךְ שֵׁאָמֵר קֹדָם פָּסוּקֵי דְזָמְרָה וְיִשְׁתַבַּת לְאַתַרִיהַם: ב. (ב) בּיִּאָם סְיֵם * בְּרוּךְ שַׁאָמַר לְרַם שַׁפָּיָם כּיֹם * הַחַזָּן, * עוֹנָה (דֹּאַחַרָיו אָמֵן: ג. יאַחר יִשְׁהַבַּח יָכוֹל לַעַנוֹת אָמֵן אַחַר

בְצַל פֶּה אֲפָלוּ אִם הֵם שְׁגוּרִים בָּפִיוּ, צֵיוַ שָׁם. וּבְשַׁלְמִי צְבוּר כָּתַב דְּלְפִי מַה שְׁמַתִּיר הַחַוּת יָאִיר לוֹמֵר הְהַלִּים בְצַל פָּה כָּל שָׁכֵּן פְּסוּקִי דְּוִמְרָה שֶׁרְגִילִין בָּהֶם תָּדִיר, עַיֵּן שָׁם. וְגַם י״ל דְכִיוָן שֶקְבָעוּם הוֹבָה הָנֵי לֵה פֹּתְפִּלָּה, וְעֵיֵן בְּבַרְכֵי יוֹסֵף בְּשֵׁם כְּנָסֶת הַגְּרוֹלָה רבתרגום לא שַּיַרְ זָה וְאַדְּרָבָּה בִּימִיהֵם הָיוֹ מַקְפִּירִין שֵׁלֹא לְקְרוֹת תַּרְגוּם בְּכֹתַב אִי לָאו מְשׁוּם עַת לַעֲשׁוֹת וְעַיֵּן בְּסוֹוְי מְגַלָּה פֶּרֶק הַקּוֹרֵא עוֹמֵד וּבְתוֹסְפוֹת רִישׁ ב״ק וְכַמָּה דּוּכְתִי ובשו"ת הַרַ"שׁ בַּן הַרַשָּבַ"ץ סִימון רעז. וּבְמַחָזִיק בַּרָכָה הָבִיא עוֹד מַהַתַּנְחוּמָא פַּרָשַׁת וַיַּרָא, וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מַהָּרַאנִ״ח ח״ב סִימָן ענ. וּמַהְרָחִ״וֹ כָּתַב: מוֹרִי זלה״ה הָמִיד הָיָה קורא התפלה בתוך הסדור ולא על פה, וגם הנה אומר כל דבר שבמקרא בטעמים שֶׁל אוֹתוֹ פֶּרֶשֶׁה, וְכֵן מִשְּׁנָה בְּנִיגוּן מִשְּׁנָה, וַאֲפִלֹּוֹ סֵרֶר הַהְּפַּלֶּה דְּמְיָשֶׁב כְּגוֹן הַזְּמִירוֹת וְכַיוֹצֵא לֹא הַרִים קוֹלוֹ לְהַרְאוֹת הַכְנָעָה לְפָנָיו יִתְבַּרָךְ, זוּלַת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הָיָה מֵרִים קולו יותר מעט באימה מפני כבוד שבת, עין שם:

ס משנה. עיון באר היטב ועיון בנד אפרים מה שׁכַּמב בבאור הַמָּגן אַבְרָהָם בָּוָה: ס הַחַּדָּן. עַיֵּן בַאַר הִיטֵב שֶׁפָּחַב שֶׁבְּיִד אַהָרֹן הוֹלֵק, וּבְבַרְבִּי יוֹמֵף הִסְבִּים לְהַמָּגן אַבְרָהָם, וָכֵן כָּתַב בְּשַׁלְמִי צִבּוּר שָׁיֵשׁ לַעֲנוֹת אָמן, דְיֵשׁ חֹמֶר טְפֵּי בְּבִטֵּל עֲנָיַת אָמַן מִפָּה דְּמְחֲזֵי פְּעוֹנֶה אָמֵן אַחַר בִּרְכוֹתָיו, שֶׁפֶּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ דִּמְנָנֶה הָוֵי, שַׁמּוֹקִי לֹא מְשַׁמְּקִינָן לֵה, אִם בן מפני הספק יש לענות אמן ואפלו גנאי ליבא:

(ל) בָּרוּךְ שָׁאָמר, מְעַמֶּר אָפִלּוּ בְּיָחִיר, תוֹלעת יעָקֹב בּ״ח. וְשֶׁבח זֶה תִּקְנוּהוּ אגשי קנסת הגרולה על יודי פתקא הנפל מן שמיא המצאהה כתוב בו, ויש בו שמונים ושבע תבות. טור בשם ספר היקלות. על כן אין לגרע ולא להוסיף מְשָׁמֹתְים רָשָׁבע תַּבּוֹת, נָגִיר וּמְצֹרָה, מְשָׁנִת חְסִירִים הוּ סג ע״א. וְאוֹחָז שְׁהָי צִיצִית בשלית שַׁלְפָנִיו בְשָׁעת אָמִירת בְרוּךְ שָׁאָמר סָפֶר כְּנְּנִית. בְּפָה עמוֹ בְּסָגוֹיל, בתשבחות בחיר"ק: (צ) החוץ, אבל אם סים עם החוץ בבת אחת לא יענה אַמן, דְהֶרְי עוֹנָה אָמן אחר בְּרַכוֹתִיר, אָבֶל אָם סיֶם יְשׁתּבח עם השׁלִיח צְבוּר

בַאור הַזְּכָה

ב 🛊 אָם סַיַּם. עיַן פּמִשְׁנָה פָרוּרֶה פָמה שֶׁכֶּתכְנוּ אָם לֹא סַיַּם וְכוּי, כֵּן משִׁמע מפְשָׁטָא דְּלְשֶׁנָא וְכֵן משְׁמע בְּבֵית יוֹמֵף. וְעיֵן בִּפְרִי מְנֶדִים דְּמשְׁמע מִדְּכֶרְיוֹ דְּלְפִי מה שֶׁמפִּיק המָגַן אבְרָהָם בְּסָעִיף קָטֶן גֹ דְמַתָּר לְעָנוֹת אָמֵן בְּאָמְצע בִּרְכּת בֶּרוּדְ שָׁאָמר, הוּא הדִין דְּמֵתֶּר לְעָגוֹת אָמֵן זֶה. וְלְעָנִיּוּת דְּעְתִּי לֹא נְהִירָא כְּלֶל, דְּלְעָנְין אָמֵן זֶה מִמָּה נִפְּשֶׁךְ, אָם תָשְׁבִינֶן זֶה לְבָרֶכֶה דִּיהֵא צָרִיךְ לוֹ לֹעְנוֹת אחריה אָמֶן, אָם כֶּן אֵין לוֹ לְהפְּסִיק בָּאַמְצע, מה שֵׁאֵין כֵּן לְעָנִין שָׁאָר אִמֶנִים אָמְרִינֶן פֵינָן שֶׁלֹא הַוְפְּרָה בְּרָכָה זוֹ בּגְּמֶרָא אֵין לוֹ לְבשֵל מִלֹעְנוֹת אָמֵן עְבוּר זֶה. וְדִקְרוּק הפָּרִי מְגָּדִים יֵשׁ לִישֵׁב בְּקל עיֵן בְּסִימֶן גַט בְּבֵית יוֹמַף שֶׁם וּבְסִימֶן סא פטור. ומְכֶּל מֶקוֹם יָשׁ לִישֶׁב דְּכְרֵי הפְּרִי מְגָּדִים, דְּהוּא קָאֵי אלְבֶּא דְּהמֶגֹן אבָרָהָם, וָהמָגַן אבָרָהָם סְבִירָא לֵה לִקמֶן סִימֶן סוֹ סֶעִיף קָטֶן יא הּאִפְּלוּ בָּאֶמְצע הפֶּרֶק מֻתֶּר לְעֵנוֹת אָמֵן כֹּל שֶׁהָאָמֵן הוּא מִפְּרָכָה זוֹ גּוּפָּא, אְבֶל כְּבֶר הִשִּׁיג עלָיו הפְּרִי מְנֶּדִים וְכֶל הָאחְרוֹגִים שֶׁם וּכְמוֹ שֶׁכֶּתב שֶׁם הָאֵלְיָה רבֶּה דְאָם עוֹנֶה אָמֵן קֹדֶם שַׁמְּסֹיֵם הבְּרֶכָּה הָוֵי כְּמוֹ הָפְּסֵק בְּאֶמְצעׁ בְּרֶכָה, אִם כֵּן פָּשׁוּט דְּהוּא הדִין הָכֶא, דְאף דְבָרְכֹּת בֶּרוּדְ שֶׁאֶמר קִיל מְבִּרְכֹּת קְרִיאת שְׁמע גם הָאֶמֵן שֶׁלוּ קיל וכג״ל: * פַרוּךְ שַאַמַר וִכוּ׳ וְהוּא הדִין בְּכְרְפֹת יִשְׁתפּח אָם עוֹמֵד בָּאָמִצע הבָּרֶכֶה אֵין לוֹ לִעָנוֹת אָמֵן על בְּרֶכֶה זוֹ אחר סִיּוּם החזֶן וְכֹנִ״ל, וְהבְּרֶכֶה מתְחֶלֶת מַהתִחֶלת בִּרָפֹת יִשְׁתִּפֹח, בִּדְמוּכֶּח בִּסִימֶן גד סָעִיף א, וְעַיָּן שֶׁם בְּבֵאוּר הְלֶּכָה: * הַתַּאָן. אְרָהָא דְמִלְּתָא נָקט, וְהוּא הּדִּין אָם שָׁמע עוֹד מֵאֵינָה אְנָשִׁים

אָתָרִים צָרִיךְ לעָגוֹת אָמֵן על כָּל אֶחֶד וְאֶחֶד: * שׁוֹנֵה אַחַרָיו. עיֵן בְּבֵית יוֹפַף דְמִפִּיק דְאֵינוֹ מְחַיֶּב לְמהֵר כְּדֵי לְסֵיֵם וְלֹעְנוֹת, אֶלֶּא אִם נְוְדִּמֵן לוֹ שֶׁפַּיֵם יענה אמן: לַצַר, אָם סַיָּם בְּשָׁוָה עִם הַשְּׁלִיתַ צָּבּוּר אוֹ אָם אָרָם אָתָר עוֹנֶה אָבֶן, דְּהָא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ דְּבָּוָה עוֹנֶה אָפְלוּ אַתַּר בּרְבַּת עַצְּמוֹ, ואַף דַאַנן לא נְהִיגִין הַכִּי, כְּמוֹ שַׁבַּתַב בְּסִימָן רשו, מְבֵּל מַקוֹם בְּכָהַאִי גַוּנָא וַדָּאי יַשׁ לְסִמֹךְ עַל זָה. וְאָם סְיֵּם הוּא בְּרָכָה אַתַּת, אֲיוָה בְּרֶכָה

בַאָר הַישָב

בֶּתב הַאְפָלוּ לְהוֹצִיא אָחֵרִים מֻתֶּר לְאֶמְרוֹ בְעל פֶה אִם הוּא שָׁגוּר, אְבֶל הב״ח בֶּתב רְלָהוֹצִיא אָחַרִים רְבָרֵי הכֹּל אָפְלוּ שֶׁגוּר בְּפִיו אֵינוֹ רשׁאי לְאָמְרוֹ על פֶּה, עיֵן מֶגֵן אַבְרָהֶם. זֵשׁ לְזֶּהֵר שָׁלֹא לוֹמר שׁוּם הָבֶר בְּעל פֶּה כִּי אָם מה שָׁנְוְכּר פֹּה בּשְׁלְחֶן ערדך, כֶּגֵן אבְרָהֶם. וּבִתְשׁוּבת חוֹת יָאִיר סִימֶן קעה מֹתִיר לוֹמר תְּהְלִּים בְּעל פֶּה, עיַן שָׁם. אִיתָא בְּתוֹסְפוֹת מַפֶּכֶת בֶּבֶא קמָא: סוּמָא מֻתָּר לְקְרוֹת בְּעַל פֶּה מְשׁוּם עַת לעשות לה׳ הַפֵּרוּ תּוֹרֶתֶךְ. לְקְרוֹת הפֶּרֶשֶׁה בְּעל פֶּה בְּשֶׁעֶה שֶׁשְׁלִיח צִיבּוּר קוֹרֵא אְנִי גְּזְהָר אָבֶל אֵינִי מּוֹמָה לאָמַרִים. רְרָב״ז מֵלֶק א סִימֶן קלה, עיֵן כְּגָסֶת הגְּרוֹלֶה:

(6) אַינַהוּ מקומן, שַׁהִיא מִשְׁנָה בִּרוּרָה לִמשֵׁה מִפִּינִי. וְיֵשׁ בָּה רְשׁ״מ תַּבוֹת וְעָם הקריאה הוא משה, עטרת זקנים. יש מקומות שנהגו שלא לאמרו בבית האבל ָוְאֵינוֹ נֶכוֹן, כְּנֶסֶת הגְּרוֹלֶה, וְכֵן פֶּסק המְחבֵר בְּסִימֶן תקנר סָעִיף ר, עַיֵּן שֶׁם: (צ) מִשְׁנֶה. בָּחב המֶגוָ אבְרָהָם: גַרְאָה לִי, הּוְקָא בִּוְמנֵיהָם שָׁהָיוּ מְבִינִים לְשׁוֹן תּרְגוּם אָבֶל עכְשֶׁר שָׁאֵין מְּבִינִים צְרִיכִים לְלְמֹר לְהָבִין הָאָם לֹא כֵּן אֵינוֹ נֶחְשֶׁב לְלְמוּר, הְרוְקָא בִּתְפִּלֶּה שָׁאֵין מְבִינִים צְרִיכִים לְלְמֹר לְהָבִין הְאָם לֹא כֵּן אֵינוֹ נֶחְשֶׁב לְלְמוּר, הְרוְקָא בִּתְפִּלֶּה אַינוֹ נִקְרָא לִמּוּר, לֶכֵן צְרִיכִין לִלְמֹר הפֵּרוּשׁ. וְכָתב שְׁלֶ״ה, כְּשֶׁאוֹמֵר אֵיזֶהוּ מְקוֹמֶן

אף שָׁאֵתוֹ מֵבִין הקָּרוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵע כּוָנֶחוֹ, אְכֶל אָם אוֹמֵר הֹמִשְׁנָה וְאֵינוֹ מֵבִין או בּמֶה מֹרְלִיקִין אוֹ פִּטוּם הקְטֹרֶת יְעִשֶּׁה קוֹל נְגוּן רְמִשְׁנֶיוֹת, ערֵּן שָׁם:

א (א) קַבְעוּ לִשְׁנוֹת וְכוּי. יַשׁ מְקוֹמוֹת וּשׁ שֶׁצִין אוֹמְרִין אֵיזֶהוּ מְקוֹמֵן 🛠

פבית הַאַבַל, מפּנִי שַאַסור בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְאֵין זָה נַכוֹן, שַׁכֵּל שַהוּא

מְשָׁנָה בְּרוּרָה

סַרֶר הַיּוֹם אֵין בּוֹ מִשׁוּם תַּלְמוּר תוֹרָה לַאַבֶּל, כִמוֹ שֵׁנִפְסַק בִּסִימַן תקנר סָעִיף ר: (ב) שֶׁהַמִּדְרָשׁ פַּגְּמֶרָא. וּכַחֲרוּ בִּבְרַיְתָא זוֹ מּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא תְּתָלֵת תּוֹרֵת כֹהָנִים, שָׁהוֹא רֹאשׁ לְכָל פָּרָשַׁת הַקַּרְבָּנוֹת, קְבָעוּה אֵצֶּל הַאָּרָנוֹת, וְבֵן בָּתֲרוּ בְּמִשְׁנַת אֵיזֶהוּ מְקוֹמֶן וּקְבַעוֹהָ אַתַר הַתָּמִיר, מְשׁוּם שַׁנָאֶמֵר וּבְכָל מָקוֹם מֵקְטַר וּמֵגָשׁ לְשִׁמִי, וִבִי בְּכַל מָקוֹם מַקְטִירִין וּמַגִּישִׁין, אָלָא אֵלוּ תַּלְמִירֵי חֲכָמִים שָׁעוֹסְקִין בְּהַלְכוֹת עֲבוֹרָה בְּכֵל יוֹם בְּכֵל מַקוֹם שָׁהַם, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ מַקְטִירִין וּמֵגִּישִׁין לִשְׁמִי, וְעוֹד, מִפְּנֵי שַבּפַרָק זָה אֵין בּוֹ מַחַלֹקַת וְהוּא מִשְׁנַה בִּרוּרַה לְמֹשֵׁה מִסִינַי. וְאֵין קְרִיאַת ַפֶּרֶק זֶה וּבְרַיְתָא זוֹ עוֹלָה לְלִמוּר מִשְׁנָה וְתַלְמוּר אֶלָּא לְמִי שַׁמֵּבִין, וּא אֲבַל לְמִי שָׁאֵינוֹ מֵבִין צַּרִיךְ לִלְמֹד וּלְהָבִין שָׁאִם לֹא בֵּן אֵינוֹ נָחְשָׁב לְלְמוּד, דְּרַוּקָא בְּתִפְלָה אַף שָׁאֵינוֹ מֶכִין הַקָּרוֹשׁ בַּרוּךְ הוא יוֹרֵעַ בַּוַנַתוֹ, אַכָּל אִם אוֹמֵר הַמִּשְׁנָה וְהַבְּּרַיְתָא וְאֵעוֹ מֵבִין אֵעוֹ נִקְרָא לְמוּר, ה) וּבִפְּרָט עַמֵּי הַאַרָצוֹת צַרִיך שַׁיָּבִינוּ הַפַּרוּשׁ, כְּדֵי שַׁיִּצְאוּ בָּזֶה יְדֵי לְמוּד מִקְרָא וּמְשׁנָה וּגְמַרָא שַׁצַּרִיךְ הַאַּרָם לְלְמֹר בְּכָל יוֹם. כַּתַב שְׁלַ״ה, כְּשַׁאוֹמֵר אֵיזֵהוּ מִקּוֹמֵן או בַּמֶּה מַרְלִיקִין או פִּשוּם הַקְּשֹׁרֶת יַצֵשֶׁה קוֹל נְגוּן דְּמִשְׁנִיוֹת, עַיֵּן שָׁם:

וַשֶּׁבֵע תַבוֹת, וְסִימָנוֹ רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פַּז, רוֹצֶה לוֹמֵר, רֹאשׁ הַתְּפְּלָה הוא בְּרָכָה שֶׁל שְׁמוֹנִים וַשְׁכֵע הַבוֹת, עַל בָּן אֵין לְגְרֹעַ וְלֹא לְהוֹסִיף עַל שְׁמוֹנִים וַשְׁבַע הַבוֹת. וְנַכוֹן לְאֵמֹרוֹ מִעְמֵּר וַאַמְּדֹי וְאוֹתְזֹ שׁהַיּ ציצית שַׁלְפָנִיוֹ בִּשְׁעַת אֲמִירָת בָּרוּךְ שֻׁאָמֵר וּלְאַתָּר נְמַר בָּרוּךְ שָׁאָמֵר וְנַשִּׁקָם. בְּפָה עַמוֹ בְּסָגוֹל. בַּתִּשְׁבָּתוֹת בְּתִירָק: 🙎 😩 🖎 אם סיָם. אֲבֶל אם 🕫 לא סַיַם לא יַצַנָּה אָמַן. וּפַשׁוֹט דְּדַּוְקָא מִשְׁעַה שֶׁהְתְּחִיל בַּרוּךְ אַתָּה רי וְכוּי, דְּמִתְּאַלְּה שְׁבָהָא בְּעַלְמָא הוּא. וְכַל זָה דְּיָקָא לְעְנָן אָמַן שָׁל בָרוּךְ שַׁאָמֵר אוֹ שֶׁל יִשְׁתַּבַּת, אֲכָל שְׁאַר אֲמִנִים, מַסִּיק הַמָּגוַ אַרָרָהָם בְּסָעיף קטָן ג דְּמָתַר לַעַנוֹת אֲפִלוּ בְּאָמְצַע בְּרְבַת בַּרוּךְ שָׁאָמֵר אוֹ יִשְׁמַבַּח, בַּיַן שֶׁלֹא הַוֹּכְרָה בְּרָבָה זוֹ בַּגְּמָרָא. אַךְ אָם הוא עוֹמֵר אַתַר מָבַת בְּרוּךְ אַתָּה ר' לְדָם שְׁסִיֵּם מֶלֶךְ מְהָלַל בַּמִּשְׁבָּחוֹת, כַּתַב הַתִּיֵּי אַרָם דְאָסִת לוֹ לַצְנוֹת, דְּבָּזָה מְקַלְקָל לְנִמְרֵי אֶת הַבְּרָבָה: 🕻 מָדְדָן, אֲבָל אִם סִיֵּם עִם הַתַּדָן בְּבָת אַתַת 👁 לֹא יַצְנָה אַמֶן, דְּנִרְאָה בְּעוֹנָה אַמֵּן אַמַר בּרָכוֹתַיו דְּקַיְמָא לַן דַהַרַי זָה מְגָנָה, וְהוּא הַדִּין בְּכֶל הַבְּרָכוֹת הַדִּין בָּן, לְכַר בְּיִשְׁתַּבָּת אוֹ יְהַלְלוּךְ אַתַר הַלַּל אוֹ אַמַר שׁוֹמֵר עֵּמוֹ יִשְׁרָאֵל

א (א) ברוך שאמר. שבת זה ווי תקנוהו אנשי פנסת הגרולה על

יְדֵי פִּתְקָא דְּנָפַל מִן שְׁמַיָּא וּמְצָאוּהוּ כַּתוּב בּוֹ, וְיֶשׁ בּוֹ שְׁמוֹנִים

שַׁתַּהָיָה, וְהַשְׁלִיתַ צָבּוּר בְּרָכָה אַתָּרֶת, מֻתַּר לְצַנּוֹת אָמֵן וֹמְגֵן אבְרָהֶם וִשְׁעֵר הְּשׁבָר, וְכוֹ מֹשְׁמִע מְבָּאוּר הֹגְרִ״א דְּלֹא קִיד אְהַרֹּן): (ד) אַתַּרִיּוֹ אָמֵן. וְלֹא הַוּי שַׁעַר הַצְּיוּן

א (אֿ) אַחַרוֹנִים: 🚨 (גֹ) עַיַּן בַאוּר הַלֶּכָה: (גֹ) סָגַן אַכְרָהָם: 🤻 (לֹ) מָגֵן אַכְרָהָם: (גֹ) טוּר: (גֹ) מָגֵן אַכְרָהָם וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: (גֹ) פְּרִי מְגָרִים: 🤻